

1754

II d
337

GERMANORVM
ANTIQRORVM NOMINA

CONTEMPLATVS

AD AVGVSTVM

HEINRICORVM
NOSTRORVM

EVEHITVR

QVO FASTOS ILLVSTRANTE

CELSISSIMIS COMITIBVS AC DOMINIS

DOMINO HEINRICO II.

LINEAE SENIORI

DOMINO HEINRICO XII.

DOMINO HEINRICO XXIII.

ET

DOMINO HEINRICO XXX.

IUNIORIS LINEAE

RVTHENIS

COMITIBVS AC DOMINIS DE PLAVIA DOMINIS GREIZAE
CRANNICHFELDAE GERAE SCHLEIZAE LOBENSTEINII CET.

DOMINIS ET ALTORIBVS CLEMENTISSIMIS

ARDENTISSIMA MENTE

DEDICATAS CONGRATVLATIONES

IPSORVM RVTHENEI NOMINE

SINGVLIS BONIS

COMMENDAT

IO. GOTTFR. HAVPTMANN.

IUL. CAES. SCALIGER

de subtilit. ad Cardan. exercit. CCLXVI:

*Quanto studio veteres conati sint, ut insignia nomina liberis imponerentur, exemplo
sunt nationes integrae, argumento ritur.*

GERAE,

LITTERIS WIDVAE SCHRAEDERIAE.

Qui suum ipsius nomen occultavit, auctor quidam a), peregrina Germanorum nomina vituperans, in eorum optimae notae magnum esse numerum, praese fert. Nos, ut, enuntiato priori, non praeter exceptionem, adferimus; ita posterius adprobamus totum. Fuit exceptio, quod cum aliis id faciunt nostri, quodque nec peregrina semper sint detestata. Profecto, vel Hebraeorum recentiores, aequalem hic rationem elegerunt: dum et ipsi suos, aliarum linguarum nominibus, nec aliis subinde satis accommodatis, appellaverunt. Pifcatores quim genuerunt Andreas, seu viros fortes, Philippos, vel equorum amatores, cet. At, cum auctoritatis debile sit argumentum, virgemus potius, alienorum quoque nominum, in significatione, pondus. Tritorum specimina cumulare nolumus, observamus saltem, pigrimis etiam adiunctam, aemulandorum hominum recordationem. Quod autem nostri maiores iam, in lingua sua, praefrancissimis nominibus claverint, paullo distinctius persequamur. Praeclarum olim, hic aeque colendus, MART. LUTHERUS, cuius aliquot nomina propria Germanorum, ad praefrancum etymologiam affinitate, saepius praefrancant. Editiones non nullas, in actis eruditorem h), moxare memini. Sed, quam vulgo plurimum esse credimus, anni 1537, vix erit; ni mendum habet epistola Rotterodamensis iudicium c). Easdem notaciones inferuit lexico philosophico d) RODOPHVS GOELENIVS, ita quidem, ut ideo vituperetur THAC. THOMASIO e). Meliores obtinuit samam, interpretatione Germanicae notisque f), GOTTFRID WEGENERVS. Accesserunt LVTHERI conatibus, IO. AVENTINVS g), BEATVS RHENANVS h), WOLFG. LAZIVS i), MELCH. GOLDASTIUS k), PHIL. CLYVERIVS l), IO. ERBARTVS m), VI. GRYPHIANORVM, RODORNIUM, BESOLDVM, IVENIVM, GROTIUM, WORMIVM, LEHMANNVM et alios n), praetereamus. Quippe nostrum arbitratum, in quibusdam veterum nominibus exponendis, sequemur: ita tamen, ut nec antecedentium monita contempnamus. Spectant eo, quod nomina maiorum temere potius aliunde, quam a lingua Germanorum, exponantur; ideoque v. g. Carolus ad carnis lucem, Eckhartus ad Hectorem, Fridericus ad foedera, Rohlandus, quasi Rotolandus, ad rotulum scientiae, vel solidius trahatur o). Quin, observamus argumenta non pauca, quae, primo statim obtutui, nomen Germanicum prodehere queant. Scilicet, plura talium incipiunt ab Adel p), Diet q), Eber, Frid r), Ger s), Gisel, Her, Luit, cet. vel desinunt in alts, bald, bari, beri, brecht, brenn, Arvm, elms, frid, gals, gerz, bari, helm, ich, sug, isch, lin, man r), thar (mair), mund, old, rat, rich, sons, vest, vff (olf, huff) walt, werd, wick (wig), win (wome) cet. Siftuntur et, mascula in o, feminea in a, sed Frisica praefrancant u). Immixtarum vero terminationum plures diversam interpretationem patiuntur. Sic, in bert. et beri desinentia, Bardis, sive cantoribus maiorum, accommodant PETRVS LESCALOPERIVS x) et G. E. MÜLLERS y), intercedente quidem SCHOTTTELIO z), qui, propter indolem linguae, per wert dignum exponit. Summam omnino curam adhibebant, in nominibus eligendis, antiqui, dum ea plurimum faciebant, vitae, morum, fortunae, mortis indicia, constituebant, nec, nisi post seriam meditationem ac deliberationem, imponbant a), composuit praefrancum delectati b). Sumebantur autem, vel a parentibus, vel aliunde. Parentum in primis erant, quibus ing (kind), son, aut Slaunicum witz addebat, Bryning, Kipping, Corifon, Carlowitz cet. y). Corifonem, inter Geras seu Gothos, Angustia iam acetate, reperimus; licet alter ibi legant codices alii z). Reliqua nomina, pro diversis occasionibus, depromebantur, a deo, rebusque caelestibus, animi perfectionibus fortitudine singularum, corporibus, locis, fortunis, animalibus et aliunde. Bruta maioribus nomina dedisti, negat quidem CASPAR DE STIFLER, vel nomine sacerdotis SPALLER q), qui Bernhartum, per ardens cor (Brennherz), Hengst, per manibus firmum (Handagifum), Leopoldum, per gratiosum (Leuthold), Wolf, per delictum (Wolleben), explicare mavult: dum illis dedecori futuram arbitratum consuetam interpretationem. Num autem adeo multi vitio vertunt r), vel aliis genibus s), vel acetati notis, tot incidem nomina reperisse? An iidem nominibus gausi fuerint, ad terrorem compositis, quo Vercingetorigis refert FLOREVS s), in medio relinquimus: certe terminationem rix, cum rich contendens, diuitem potius designare, SCHOTTTELIVS i) credit, nec, in reliquis vocabuli syllabis, formidandi quidquam observatur. Sed, aegidum, non nulla nominatim, ad litterarum ordicem, sistamus. Adolph (Adolhulf) auxilium nobile significare puta-

a) vid. *Ehrenkrantz deutscher Sprache* p. 51. b) cl. BCC XXXVIII, p. 290. c) *Baytr. zur crit. Hist. T. I. p. 225 II. 446.* d) p. 174. lq. e) de plagio liter. p. 449. lq. f) Lips. 1674. s. et in opp. LVTHERI T. XXIII. p. 65. lq. ed. Lips. g) in *annalibus Boior. H. rer. Germ. LIII.* vnde et non nihil profert GE. PHIL. HARSDFORFER in *spec. phil. Germ. p. 247. lq.* h) L. II. de *Gallogvoctis LV. de Celtis et L. X. de Gothis.* i) *rer. Allemanniæ. T. II. p. 92. lq.* l) in *Germa. ent. passim.* m) in *onomatologia* Lips. 1670. s. n) quam significantia sunt veterum Germanorum nomina, docent aequo FLACIUS in *claus. S. S. P. II. p. 29.* et SCALIGER de *subtilit. ad Cardanum exercit. CCLXVI.* Idem mediatum est COP. GESNERVS, quod MOROF refert in *Polyb. III. 4. 5.* o) IVST. GE. SCHOTTEL *Sprachk.* (Bimou. 1651.) p. 30. p) L. L. STRODTMANN *Vberausf. d. D. Alterth. c. 3. §. 54.* r) L. N. EVNICH *diff. at. p. 162. lq.* s) L. L. FRISCH *T. L. H. orterbuch* p. 245. lq. t) *Crit. Beytr. T. I. p. 685. lq.* u) *Crit. Beytr. II. 400. lq.* Conferantur *feruntatione Pruffica v. CYP. HARTENROCH sel. diff. hif. de vocibus Prufficis* p. 10. v) *de theologia Germ. v. 21.* w) *vid. Bellorifit. p. 11.* x) p. 454. e) *ENT. p. 14.* y) *BRUN. de nat. pop. c. 13.* z) *diff. phil. p. 107.* Aug. c. 2. h) *Prufficae v. 21.* i) *Prufficae v. 21.* k) *Prufficae v. 21.* l) *Prufficae v. 21.* m) *Prufficae v. 21.* n) *Prufficae v. 21.* o) *Prufficae v. 21.* p) *Prufficae v. 21.* q) *Prufficae v. 21.* r) *Prufficae v. 21.* s) *Prufficae v. 21.* t) *Prufficae v. 21.* u) *Prufficae v. 21.* v) *Prufficae v. 21.* w) *Prufficae v. 21.* x) *Prufficae v. 21.* y) *Prufficae v. 21.* z) *Prufficae v. 21.*

care meminimus. Abac & singulari libro, deriuat HIPPOCRATES illam priorum. HVG GROTIVS autem, de Noruagiae populorum in Americam borealem transitu, coniectat: vt Noruagos e Germania deducit HERM. CONRINGIVS II; qui simul Americae gentium et Laponum in sermone confessionem obseruauit. Apud hos omnes sacrum aliquod lauacrum inuenimus. Singulatim autem, dum Aegyptiorum Isida, cultam apud Sueuos esse *kk*), simul TERTVLLIANEI II) loci, recordamur; nationes exterae viduis aquis sibi mentiuntur. Nam et sacris quibusdam per lauacrum initiuntur, Isidis alciuis aut Mithrae. Si valere credamus, quae DANZIVS *nn*), ZORNIVS *mm*) aliique *oo*), de Iudaica lustrationis, iam Abraami temporibus, antiquitate, narrarunt, ex Hebraeorum magistris depremta: tanto facilius erit adeo remotarum gentium, quibus Graeci Romanique pariter accesserunt, de conspiratione iudicium. Fulcit coniecturam, ad maiores quod adinet, etiam epistola GREGORII *pp*), qua Bonifacio Germanorum doctōri praecipit: quos a paganis baptizatos esse asseruisti, si ita habetur, vt denuo baptizes in nomine sanctae trinitatis, mandamus. Alii, Graeci nominatim et Romani, lustrico die, quem in rhenis octauum a natiuitate fecere, nomen imposuerunt: hinc, idem Germanos fecisse, cum Rhenanis aut aliis purioribus aquis suos abluerent, forsitan adparebit. Eodem die munuscula dederunt *qq*), quem ritum a Romanis non nulli deducunt, laetitiaeque varias significationes exhibuerunt. At tamen, cum alia tempora natiuitatis, aliis felicitia crederent *rr*): pro diuersitate circumstantium rerum, incrementum aut detrimentum gaudia cepisse videntur. Dum et adoptant liberos, quod per arma singulatim fiebat *ss*); facilius interrogari potest, quam indicari: an tunc immutarint nomina, vel adfuerint noua? Certe mutarunt alias nomina, contumeliosa praesertim et peregrina, quae consuetudo pariter aetate recentiore manebat. Ita *chronicon Gozezense* *tt*): propria nomine dicta fuit Hilario; sed, quia lingua Teutonica non facile promit Latina vocabula, nomen mutauit in Vda. Vbi quidem *lutta* vel *Iuditha* legi maualt TENZELIVS *uu*), quo loco pluribus agit, huius modi nominum de mutatione. Simili consuetudine gaudebant Itali; quia durum et ingratum sensum nominum inter causas habet MVRATORIVS *xx*), cur noua nomina recipiant pontifices. Nobis immortale perstet, ac numquam non emineat, magnum et memorabile, sed alioqui fufius exponendum, nomen *yy*) illud HEINRICIANVM; CELSISSIMI RYTHENIS antiquitus sollempne. PET. BECLERVS *zz*) initium ponit anno CIO C XXXV. VT IO. FR. KOEBER *), ad Heinricum aucupent adfcedens, illius, in dignissimam atque gratissimam FAMILIAM, merita collaudat. Omnino credibile fit, Ecbertum, Oilerodae et Glibergae comitem, a. 100000 LXXXIII. defunctum, aliquem filiorum suorum huic cognōnem fecisse, quem filius ac nepos exceperunt. Hos inter Heinricus III. cum arcte cognatam Friderico I. imperatori Bertham duxisset, eius aulae *Marescallus* et singularis amicus, forte, lauacri sacri testis, Heinricus VI. nomen dedit: qui post, eo lubentius, mariti confessionem, amantissimae coniugis precibus, ipsius Heinrici III. memoriae studiosis, adiectam, indeque nascens illustrissimae familiae pactum, auctoritate sua corroborauit. Itaque nostrum est, illud eminentissimum nomen eo religiosius venerari: dum simul amoris exquisitissimi documentum praebet; ac, litterarum quoque studiosis, multa largitur aemulanda. Hoc ipsum HEINRICIANIS sacris praefantes, recordamur, Parisiis, ad proximum Augustum mensem, Romanae facultiae praemium esse constitutum, optimae tractationi quaestionis, *quantam sibi noxam inferant eruditi; cum alter alterum odio persequantur?* Accommodemus eam quaestionem similiter ad principum personas; vt contrarium eo potentius commendemus. Ita quidem demonstrabunt, IO. GOTTFR. KOELNER, *odii litterarii noxam*, IO. CHRISTOPH. SCHLAVCH, *amoris eruditorum utilitates*, FRIDR. CHRISTOPH. SCHEJBE, *potentum odium porniciosum*, CHR. GOTTHARD SCHWABE, *principum amorem maxime salutarem*, et CAR. CHRISTOPH. ECKNER, *quid officii Ruthenicis in ciues, ad odium et amorem habito respectu, redundet*. Horum commilitonum nostrorum singuli, de propositis suis, ardentissimas preces elicient; maxime quidem HEINRICIANIS sacris inseruituras, tum vero pariter celsissimi HEINRICI II. lineae suae SENIORIS, summa pietate prosequendi, propinquo iam, natali dedicandas; neque minus primo natali HEINRICI II. d. XVI. Maii, certissimam in patriae spem fuscipit, SVMMORVMQUE PARENTVM ipsius perpetuis gaudiis, sacras. Vel haec sola significatio, nostro loco, CVRATORES EMINENTISSIMOS ET OMNES omnium ordinum VENERANDOS, HONORANDOS OPTIMOSQUE VIROS adiciet, vt, castinae lucis ad horam XI. praesentia sua votisque coniunctis, ostendant, quam dignis odiis impietatem et ingratam mentem expellant; quam aemulandis exemplis, amorem, religionem, studia litterarum, promoucant. P. P. Gerac d. XII. Iul. maiori quotannis plausu digno, D. R. A. 1010 CC LXI.

ii) de antiquissimo statu Helmesstadii p. 54. lqq. *kk*) TAC. G. 9. 1. 2. II) de baptismo c. 3; conf. de praescript. adu. *arab.* c. 40. IVSTIN. martyr in apol. II. pro Chrif. ad fin. p. 98. ed. 1585. IO. LOMEIER de vet. gust. c. 16. init. *nn*) pluribus disp. in controuerfia WERNSDORFIANA. *uu*) de baptismo proselytorum Iudaico sacramento V. T. *oo*) de CYPRIANO Lips. 1703. maximo p. 20-50. *pp*) quos inter ad Adamum progreditur H. I. V. BASHVYSEN in *sift.* *qq*) Hebr. min. p. 17. lqq. *rr*) CXXII. conf. OTTO SPERLING de baptismo ethnico, c. II. p. 151. *ss*) IVST. HENN. *tt*) AMER in iure ecclis. protest. L. III. tit. 42. IO. LAVR. FLEISCHER in iure ecclis. L. II. c. 3. §. 36. p. 481. *uu*) DITHM. *vv*) AC. G. II. not. 4. *xx*) H. GROTIUS de vet. iure Germ. §. 54. lqq. *yy*) cuius locum habet du FRESNE glossar. med. *zz*) Lat. voc. nomen. *aaa*) in biblioth. curiosa a. 1704. p. 927. lqq. *bbb*) scriptor. rer. Ital. III. p. 376. *ccc*) VIRG. III. 4. 22) *ill. stemm. Ruth.* p. 9-34. *ddd*) in ling. prol. Ger. 1678. 4.

cat. 2 1503

II d
337

GERMANORVM
ANTIQRORVM NOMINA

CONTEMPLATVS

AD AVGVSTVM

HEINRICORVM
NOSTRORVM

EVEHITVR

QVO FASTOS ILLVSTRANTE

CELSISSIMIS COMITIBVS AC DOMINIS

DOMINO HEINRICO II.

LINEAE SENIORI

DOMINO HEINRICO XII.

DOMINO HEINRICO XXIII.

ET

DOMINO HEINRICO XXX.

IUNIORIS LINEAE

RVTHENIS

COMITIBVS AC DOMINIS DE PLAVIA DOMINIS GREIZAE
GRANNSCHELDIAE CERAE SCHLEIZAE LOBENSTEINII CET.

ORIBVS CLEMENTISSIMIS

TISSIMA MENTE

CONGRATVLATIONES

VTHENEI NOMINE

NGVLIS BONIS

COMMENDAT

FR. HAVPTMANN.

CAES. SCALIGER

ad Cardan. exercit. CCLXVI:

ut insignia nomina liberis imponerentur, exemplo
integrae, argumento ritus.

GERAE.

VIDVAE SCHWADERIAE.

